І

І є в нього тракторець та ще й жінка під боком. Ні, краще отак:

І є в нього жінка під боком та ще й тракторець.

ІІ

До армії все це і склеїлось.

Діло молоде, гаряче, кров аж кипить у туго напнутих жилах, ну і той...

І то ж скажіть: мов і любові не було особливої, зо два рази тільки й потанцювали у клубові та разок додому провів, навіть про поцілунки-обійми не думаючи, бо назавтра ж — кроком руш! — до армії... Тож все, може, й обійшлося б тихо та мирно, дак солов'ї ж... Де вони в біса і виськались, мов із всього світу злетілися і таке над ними ушкварили, що і в старій голові замакітрилося б. Ну, а про їхні, молоді, необачні, і казати нічого.

Хвать-похвать, смик-посмик, а вже й спеклося й зварилося.

— Женюся,— пообіцяв він, щоб утішити,— як тіки вернуся із армії, так до сільради й змотаємось. Мона і завтра, дак неділя, і замкнено.

Та вона мов не дуже й журилася. Інші дівчата сльози втирали, вона ж усміхалася, махаючи хустиною вслід, і хустина ота, доки у війську служив, весь час перед очима спалахувала.

А тут іще й лист. Коротенький, сором'язливий, як перший поцілунок дівочий. "Ваню, Вато, що ж ми наробили з тобою! Ти на край світу забився, а я впала у тяж! Що ж мені тато-мати казатимуть?"

Не вагався й хвилини: відписав, щоб родила. Хлопця чи дівчину... Ні, ліпше хлопця, татові молодому на радість... А він уже тут постарається, щоб пошвидше дали "увольнітєльну",— миттю додому змотається. Отоді разом все і обкрутять: і весілля, й хрестини.

Не витримав, капітанові — командирові роти доповів за статутом:

— Товаришу капітан, дозвольте звернутись!.. У мене буде дитина! Синаша...

— У тебе? — в капітана і щелепа геть одвалилася.

— Та не в мене... У Тані моєї.

— Х-ху! — витер лоба капітан.— Так, знаєш, і до інфаркту недовго.

Довго ж по тому кепкували із нього бійці. Цікавились, коли будуть роди. Обіцяли на пелюшки онучі пожертвувати.

Та він на те не дуже зважав. "Смійтесь, смійтесь... Осьо народить Танюша синашу, тоді й посміємось на кутні".

Подумки називав Таню лише Танюшею. І краявся думкою, що не зможе її захистити. Од злих наговорів, що напевно ж котяться хутором. Од рідних батька і матері, що їдять її поїдом.

Аж тут ще один лист:

"Ой Ванюньцю, що ж я наробила!.."

Аборт... Синашу закололи-зарізали...

Як ножем у серце ударила!

Писала, що перехворіла тяжко, геть кров'ю зійшла, думала, що й не виживе. Не в лікарні ж робила — в баби-шептухи, в'язальною спицею, кривава доріжка аж додому прослалася...

"Ой Іваньцю, що ж я наробила!.."

Ходив, наче громом прибитий. "От вернуся додому, впіймаю ту бабу — пополам роздеру!.."

Ну, одслужив, ну, додому приїхав, ну, виплакалась у нього на грудях: кожа та кості... "Та чи тебе на голоднім пайку тут тримали?.." Ну, до сільради розписатись сходили і весілля зіграли, Танюшиних батьків ледь не втопили, коли, п'яні, до річки на возику вивезли та в річку і перекинули, візком тим накривши. Тесть, щоправда, який горілки надудлився, закоркованою пляшкою за течією поплив, теща ж, яка, маніжачись, винце ледь пригублювала, пішла на дно каменюкою. Витягай — ледь одкачали. А в першу ж ніч утішав молоденьку дружину, що годі... годі вже побиватися, от поживуть — увесь хутір дітлашнею засиплять... Двір будуть обдзвонювати, оченятами сяяти...

День по дневі, місяць по місяцеві, рік по рокові, а Таня, худенька як трісонька,— як на ній і спідниця тримається! — так і не спромоглася вступити у тяж. І хата, і двір — пустка пусткою.

III

А теперечки уже й про тракторець.

Іван ще змалку кохався у техніці. Все металеве, що гуло, чмихало, рухалось, його заворожувало. Кинеться мати: куди дитинище завіялось?

— а воно з самого ранку в бригаді у тракторній розважа трактористів. Тягне його до заліза, наче магнітом. А коли хто догадається посадити на трактора, що стоїть на ремонті, то й зовсім свято малому. Диркатиме з ранку до вечора.

Прийде додому, як чортеня, у мастилі. Тільки оченята горять.

Одшмага його мати під руку сердиту, а за день чи за два — знову в бригаді.

На тракториста і вивчився.

І в армії прослужив, не вилазячи з танка.

А повернувшись із служби — знову в бригаду, у тракторну.

— Мені вже здається, що я сплю не з чоловіком, а з трактором,— сміялась Тетяна.

Тепер уже не Таня-Танюша, а Тетяна.

Сорок років же стукнуло, де вони й узялися. А йому то й поготів.

Ну, перестройка-настройка, зліквідували колгоспи та розпаювали поле суспільне: по три гектари на брата (у голови сховані, в сейфі), а заодно і тракторна розпалася, бо й трактори, хоч і залізні,— не вічні, й Іван спершу не знав, до чого руки прикласти. А потім коло городу заходився: електронасоса доп'яв, труби проклав, кнопку натиснув — і дощ, не відрами воду тягати. З усього хутора збігались дивитися. Вітряк надумавсь поставити — електрику гнати, бо відключали раз по раз, до каганців хутір привчаючи...

А далі?

Далі що, коли душа за трактором тужить?

Мучився-мучився та й вирішив змайструвать тракторця.

Не "Білоруса" чи "ХТЗ", що у дворі й не розвернулися б, а невеличкого, похватного, яким і город зорать-заскородити, і все необхідне до двору привезти. Бо держава поки начухається отакі тракторці випускати, то на розпайованих гектарах і бороди виростуть.

Отут автора так і тягне посперечатися з вельми мудрими вченими, які твердять, що всі ідеї, продукт нашого мозку, так і лишаються в мозкові. Не ширяють, як птахи, по білому світу, запліднюючи голови інші.

А чим тоді пояснити, що Іван, який зроду-віку не читав відомого роману Ільфа й Петрова, один з героїв якого із деталей машинки друкарської склав мотоцикла... Чим пояснити, що Іван і собі затіяв сотворить щось подібне? Тільки не друкарську машинку узяв (машинки такої не було і в конторі), а керогаз, дерев'яне корито і граблі дерев'яні ж. Узяв та й змайстрував із деталей тих тракторця.

Залив соляркою, крутонув ручку, і тракторець, чмихнувши весело, так ушкварив по вулиці, що Іванові ледь удалося його наздогнати.

З того часу і повелося: не тільки себе, а й весь хутір, вважайте, тракторець обслуговував.

Це — в будні.

А в неділю, та ще й на канікули, коли дітей з усіх кінців до хутора звозять і аж кишить дітлашнею... Отоді щонеділі Іван причепурює свого тракторця, ще й гіллям зеленим заквітчує і, сам у празникове вдягнувшись, цілісінький день ката дітлашню. Натовче повен кузов, ще й на коліна примостить.

Дивляться люди — головами співчутливо похитують.

IV

Якось наснилось Іванові, що поруч не жінка, сільрадою дана лежить, а Валька-крамарка. Її ще на хуторі звали касиршею. Молоде було, дурне, прибирати контору прилаштоване, якось уве— чорі мила підлогу в бухгалтерії, глип — сейф рота роззявив. Сейф забули замкнути! І десятка в сейфі тім світиться. Тож Валька, яка зроду-віку більше карбованця в руках не тримала, і спокусилася. Десятка ж сама просилась до рук!

Її, Вальку, бухгалтерша одразу ж на рахівниці і вирахувала. Не віддали, щоправда, до суду, не посадили, а з контори потурили. Та й прозвали касиршею.

Оця Валька-касирша, теперечки вже мати двох дорослих синів-близнюків та до того ж і вдова, і наснилась Іванові.

Лежить наче поруч, стегном обпікає, а він її як не тужиться — обійняти не може. Живіт — як гора! І в животі у тому близнята вигуцикують. П'ятеро... Їй-божечку ж п'ятеро! Двійко в спідничках, а трійко в штанцях.

Гульк — а вони вже в дворі!

Гульк — а вони вже на тракторцеві:

— Тату, катай...

Проснувся — весь день од жінки очі ховав.

V

Валька щоранку, до крамниці мандруючи, мимо їхнього двору велосипедом порипувала. Ну, рипиш, то й рипи, йому було байдужісінько. А після сну наче полуда спала з очей — закохався.

Не так у Вальку, як у задницю її неосяжну. Не те що Тетяна, в якої ні позаду, ні спереду. Гузенце в чайній ложці можна втопити.

Не вірите, що закохався у задницю?

А яка деталь у жінки найкрасномовніша, коли вона велосипеда сідлає?

Отож-то й воно...

Приворожило Івана. Обмарило.

Щоранку вибігав до воріт — боявся Вальку прозівати.

Далі — більше. Вже і ввечері, коли вона мала додому вертатись, у воротах стовбичив.

— Іване, що ти там загубив? — кликала жінка.

— Та ворота...— мацав дошки.— Ворота треба полагодити.

— Так полагодь! Не колядуй з ранку до вечора.

Еге ж, не колядуй. Коли Іван до воріт наче прив'язаний. Отією вірьовочкою, що й дихнуть не дає.

Згодом став до крамниці вчащати. По сірники. Накупив сірників — півсвіту можна за димом пустити. А згодом і мила: весь хутір намилити.

І так норовив до крамниці податися, щоб застати, коли Валька й замок уже навішувала.

— Запізнився?.. То я уже завтра заскочу... Давайте ж хоч лесипеда поможу докотити.

Іде поруч — слова зайвого із себе видушити не може. І Валька, бісова личина, мовчить. Тільки лукаво всміхається.

Раз провів, вдруге — і по хуторі дзвоном: Іван на старість сказився. До касирші став женихатися.

— Ну-у-у...

— От вам і "ну"! В обнімочку ходять.

— А Танька?

А Тетяна, жінка Іванова, про рогач і не думає. Про отой, що за нього в першу чергу жінота хапається: суперниці вікна трощить. Тетяна — слухайте, люди! — коли Йван якось захворів та голосом кволим її попросив до крамниці сходити — Вальку додому провести,— і не подумала дертись на стінку. Вдягнулася і до крамниці. І хутір од великого дива язика проковтнув: ідуть дві подружки, тихенько-мирненько про щось розмовляють, ледь не цілуються.

І поки Іван лежав хворий, з отих тихих-мирних розмов народилося от що: Іван уже в лікарні очунював, коли Тетяна виписала брата-вдівця. З району сусіднього. Пожежу притьмом гасити. У перший же день його і послала в крамницю. Велосипеда Вальці додому котити.

VI

Ох і весілля ж було! Хоч мовби й не скликали нікого (не молоденькі ж обоє!), а весь хутір, вважайте, зійшовся. Й Іван, що одужати встиг, так упився, як ще ніколи в житті не впивався.

А тракторець?.. Що ж тракторець... Тракторець і оре, і сіє, й відвозить-привозить, весь куток обслуговуючи. А щонеділі, особливо під час літніх канікул, ката дітлашню.

Це вже "обов'язатєльно", як каже дід Черепок.